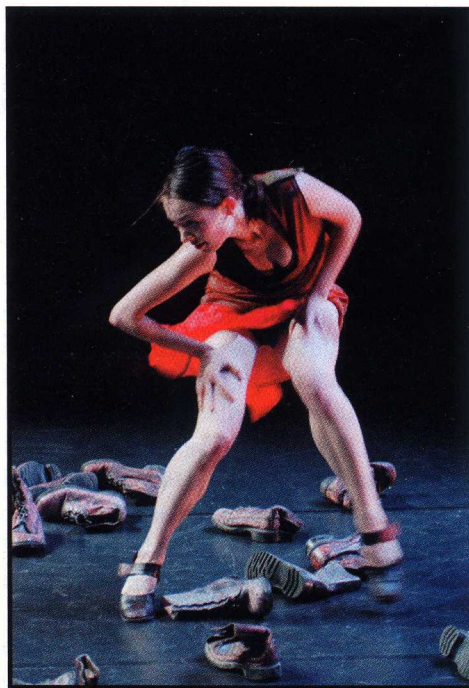

Theaterfotograaf Deen van Meer

Standplaats schemering

Hij is geen fotojournalist en toch verschijnen zijn foto's geregeld in kranten. **Deen van Meer**, ooit danser in de dop, werkt in het schemergebied van het theater. Hij wil er vastleggen om te kunnen reflecteren.

Deen van Meer was zeventien toen hij kwaad van huis wegliep en op weg naar het station zijn voorbestemming zag. Nooit, nooit meer zou hij in het bekrompen Etten-Leur terugkeren! Met een tas vol spullen stond hij plotseling oog in oog met een affiche waarop een toneelvoorstelling werd aangekondigd. De titel: 'Ach, laat mij niet sterven op het station van Etten-Leur'. Ruim twintig jaar

Scène uit Move-trek van dansgroep Krisztina de Châtel.

Frits Baarda

Foto's: Deen van Meer

later is Van Meer (1963) theaterfotograaf.

Hij dist de anekdote ongevraagd op. Lachend: 'Als er hogere machten bestaan, dan hebben ze zich daar geopenbaard.' Van Meer is nu een van de weinige fotografen die zich fulltime toeleggen op dans, opera, toneel en musical. Hij treedt in de traditie van gerenommeerde namen als Maria Austria en Kors van Bennekom. Als freelancer verbindt hij zich meestal per productie aan gezelschappen of maatschappijen. Zijn opdrachtgevers zijn onder meer het Nationale Ballet, het Nationale Toneel, Het Toneel Speelt en Opera Zuid. Joop van de Ende huurde hem in voor producties als *Aïda* en – recentelijk – *The Lion King*.

Na het bruske afscheid van Etten-Leur wilde hij opgenomen worden in de rijke wereld van denkers en dansers. Van Meer zocht naar een leven als filosoof. 'Maar na een tijdje wilde ik niet meer alleen met mijn kop werken.' Toen raakte hij verslingerd aan de dans, de klassieke dans. Als danser had hij het nog ver kunnen schoppen, maar na een paar audities aan de Dansacademie in Rotterdam, haakte hij zelf af: 'Ik was alleen maar met mijn lijf bezig.' Een toevallige

ontmoeting met een modiefotograaf bracht hem bij de fotografie. Dans-icoon Rudi van Danzig, spoorde hem verder aan.

Achter zijn camera kon de jonge fotograaf zijn bezetenheid van beweging kwijt. Thuis kon hij nadenken. Van Meer legt uit: 'Als jongen was ik al bezig met kijken en vastleggen. Vastleggen was het hoogste doel. Het beeld dat je elders hebt gezien, in bezit hebben. Als je het hebt, kun je erop reflecteren. Daar gaat het mij om.' Na zijn keuze voor de fotografie maakte hij wel een afspraak met zichzelf: 'Nu doorgaan, doorblijven, zei ik tegen mezelf. Je mag fotograaf worden, een heel erg fanatieke, maar je geeft niet na een paar jaar op. Het is me gelukt, ik heb er nooit spijt van gehad.'

Hij vertelt over die afgelopen twintig jaar in zijn studio aan de Amsterdamse Oudezijds Voorburgwal. Noorderlicht valt vanuit een hoog dakraam de ruimte binnen, waar ooit arbeiders tabaksbladeren op kleur sorteerden. De muren zijn behangen met eigen werk: losse foto's, portretten, affiches. Dansers, acteurs, overal zijn ze aan het werk. Alleen de lucht van zweet ontbreekt. Tientallen draaiende voetjes op een panoramafoto dansen door in een kapspiegel met omlijsting van witte lampjes, waar Van Meer voor zit. Dit is zijn eigen theater van de verbeelding.

Het heeft heel lang geduurd voordat hij zich

Opera La Cenerentola van het gezelschap Opera-Zuid.

'theaterfotograaf' durfde noemen. Een jaar geleden zei ik: verdomd, ik ben gewoon theaterfotograaf. Het begon met dans, daarna kwam de opera, daarna toneel. Het is een mooie gang, van de esthetische dans naar de spanning en emotie op het grote toneel. En dan volg ik nu ook musicals. Ik bestrijk nu vrijwel alle gebieden van het theater.'

Van Meer is een schemerfotograaf, in meer dan één opzicht. Zijn vaste kijkrichting is vanuit de duisternis naar het licht. De schemering is zijn standplaats. Maar er is meer: 'Wat ben ik? Publiciteitsfotograaf of fotojournalist? Ik lever materiaal voor programmaboekje, affiches, maar ook foto's bij recensies in kranten of tijdschriften. Ik zit er tussenin. Als een foto van mij in de krant verschijnt, is dat een publiciteitsfoto van de producent, mijn opdrachtgever. Zij leveren het materiaal. Hoewel kranten die foto's afdrucken, komen ze niet voort uit vrije nieuwsgaring. Het is *control-*

led circulation, theaterproducenten willen controle houden over het product. Over het algemeen heb ik daar geen moeite mee.'

De fotograaf vindt het toezicht ook zinvol. 'Je ziet soms foto's van allround fotografen, en die hebben het dan nét niet. Veel foto's dekken de lading niet. Veel fotojournalisten zoeken die spectaculaire, ene foto. Zij komen voor één beeld, ik voor een mooie serie.'

De theaterfotograaf beschikt over specifieke vaardigheden. Behalve een uitstekende omgang met moeilijk licht moet hij ook gevoel hebben voor het 'magische' moment, dat voor dansers, zangers en acteurs heel verschillend kan vallen. Van Meer: 'Ik weet door ervaring waar dansers naar toe gaan, waar ze op hun mooiste te pakken zijn. Klassieke dans verschilt weer van moderne. Daar gaat het van de ene naar de andere kant, er gebeurt

zoveel. Bij toneel telt veel meer de emotie van de acteurs. Daar zoek ik naar de spanningsboog in dat grote decor. Bij alles moet je erachter komen wat er gaat gebeuren, je moet handelingen kunnen voorspellen. Dat vereist ervaring, maar ook een goede voorbereiding.'

Van Meer vangt het magische moment met één lichte druk op zijn Nikon. Nooit zet hij een motordrive aan, zoals hij collega's wel eens ziet doen. Rrrrr, alleen al dat gruwelijke geluid. 'Ik laat mijn camera niet het beeldmoment bepalen', zegt hij. 'Ik besluit dat zelf. Niet allemaal beelden van de afzet van de danser wil ik hebben, maar de sprong, het hoogtepunt.'

En als de danser valt? 'Dan druk ik niet af. Ik schrik en leg mijn camera weg om te kunnen helpen. Ik heb het meegemaakt. Een persfotograaf zou het anders doen, ik weet het. Maar ik vind het niet bij mijn werk en mijn opdracht horen. Het zweet, ►

De VMBO-hype

‘Murat regelde even een pipa’, zo luidde de kop in de Volkskrant daags na het schietincident op het Terra college. Een weinig afstandelijke en vooral wat hitsige kop, die ook in De Telegraaf niet misstaan zou hebben. Het schietincident zorgde voor een hype rondom het VMBO. In de dagen erna ontstonden ineens meer problemen op VMBO-scholen. Soms werden ze terecht in verband gebracht met de gebeurtenissen op het Terra college. In andere gevallen ten onrechte. Het zijn verschijnselen die passen bij een mediahype, zo valt te lezen in de dissertatie van Peter Vasterman, die in 2004 promoveerde op mediahypes.

Binnen het voortgezet onderwijs wordt het VMBO als ‘afvalputje’ gezien. Het is de schrik van menig ouder, die als het even kan wil dat zijn kind toch vooral verder leert op Havo of VWO. Feit is wel dat zestig procent van de leerlingen op het VMBO terecht komt. Dat zijn zeker niet allemaal domoren. Het zijn wel kinderen die anders leren. Meer vanuit de praktijk en minder vanuit een theorieboek. Met een wat andere aanpak kunnen deze leerlingen zich zeker ontplooien. Doorstromen naar MBO en misschien wel HBO behoort daarbij tot de mogelijkheden en is maatschappelijk zeer gewenst. Want onze kennissamenleving heeft meer behoefte aan goed opgeleide vaklui en hoger opgeleiden. Om die reden is het van groot belang dat het VMBO afkomt van dat onterechte etiket ‘afvalputje’. De hype rondom het Terra college heeft in dit opzicht een averechts effect: het versterkt het bestaande beeld.

Juist bij gebeurtenissen als op het Terra college is het zaak dat de media elkaar niet napraten; er geen zichzelf versterkend proces van berichtgeving op gang komt, die met de feiten soms een loopje neemt. Dat vereist van journalisten dat ze zich bewust zijn van hun rol. Ze zijn niet alleen de boodschapper van het nieuws. In deze informatiemaatschappij spelen de media daarvoor een te invloedrijke rol. De wijze waarop zij hun nieuws brengen kan imago's kapotmaken. Het is dus zaak dat de media hun maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen en kwaliteit leveren. Evenwichtige berichtgeving, voldoende distantie, zelfkritiek en een goed inzicht in de voors en tegens van nieuwsissues. Wordt het wat dit betreft geen tijd dat de media het voorbeeld van vele organisaties volgen en kwaliteitszorg hoog in het vaandel hijsen. Van zo'n belangrijke beroepsgroep mag toch worden verwacht dat ze niet alleen anderen maar ook zichzelf de spiegel voorhouden.

Jan-Willem Vos

Jan-Willem Vos, woordvoerder van de HBO-raad, inviteert voor De Journalist nr.11: **Hanne Obbink**, freelance journalist met als specialisatie onderwijs.

het knokken, dat laat ik wel zien. Daar ligt bij mij de grens.’

Het stoort hem dat vanuit de hoek van de fotojournalistiek wel eens op zijn vakgebied wordt neergekeken. Alsof het een luie manier van fotograferen zou zijn. Van Meer: ‘Ik hoor wel dat ik slechts registreer wat anderen maken. Alles is mooi, en ik zit ook nog droog. Beetje makkelijk, vinden ze het. Ik heb wel eens werk ingestuurd voor de Zilveren Camera. Van verschillende juryleden kreeg ik de reactie: “Jouw foto's kan ik niet beoordelen, want ik ben er niet bij geweest”. Ja, hoezo zeg! Ze zien toch ook niet wat de documentaire fotograaf heeft gezien? Ik begrijp die houding niet.’ Sindsdien stuurt hij geen foto's meer in.

Van Meer zou het schemergebied wel eens willen oversteken. Als freelancer zou hij vrij werk uit de theaters aan een krant willen leveren. Hij staat ook open voor opdrachten van redacties. Vreemd genoeg heeft hij die nooit gekregen. ‘Dat verbaast me’, zegt hij. ‘Theater is toch een belangrijk en uitgebreid terrein. In kranten is er ook ruimte voor. Ik volg nu voornamelijk de grote producties, maar er gebeurt zoveel meer. Ik zou het graag willen laten zien.’

Actrice Halina Reijn.